

ційної системи, завдяки якому банківська установа може налагодити роботу з клієнтами.

Список використаних інформаційних джерел

1. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>. – Назва з екрана.
2. Про акціонерні товариства [Електронний ресурс] : Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>. – Назва з екрана.
3. Кодекс корпоративної етики Публічного акціонерного товариства «Банк «Український капітал» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ukrcapital.com.ua/images/polojennya/KODEKS_KORPORATIVNOI_ETIKI_2019.pdf. – Назва з екрана.
4. Сverdлик З. М. Організація діяльності банківських установ: документно-інформаційний аспект / З. М. Сverdлик, Л. В. Пізнюк // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2019. – № 1. – С. 82–88.
5. Офіційний веб-сайт Публічного акціонерного товариства «Банк «Український капітал» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrcapital.com.ua/>. – Назва з екрана.

УДК 027.021:316.77+655.413

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЛОВОДСТВА У ВИДАВНИЦТВІ

Н. О. Нутріхіна, магістр спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа освітня програма «Документознавство та інформаційна діяльність»

Т. В. Оніпко, д. і. н., професор – науковий керівник

Анотація. Видавництво – структурний підрозділ у складі будь-якої організації, підприємства чи установи. Що стосується університету, то видавництво об'єднує видавничу і поліграфічну складову у діяльності університету – забезпечує навчально-виховний процес виданням необхідної якості друкованих матеріалів та виконує видавничо-поліграфічні роботи. В роботі розглядаються основні аспекти видавництва та організація діловод-

ства і ньому, визначення поняття документу та роботи з документами, а також шляхи вдосконалення організації діловодства у видавництві.

Ключові слова: документ, класифікація документів, діловодство, видавництво.

Abstract. Publisher is a structural unit within any organization, enterprise or institution. As for the university, the publishing house combines the publishing and printing components in the activities of the university – provides the educational process with the publication of the required quality of printed materials and performs publishing and printing. The paper deals with the basic aspects of publishing and the organization of the record keeping and it, defining the concept of the document and working with documents, as well as ways to improve the organization of record keeping in the publishing house.

Keywords: document, classification of documents, record keeping, publishing house.

Постановка проблеми. Перші сучасні видавництва у вищих навчальних закладах (ВНЗ) України, як відомо, з'явилися у 80-ті роки ХХ століття. На сьогодні власні поліграфічні підрозділи є у більшості ВНЗ. Ступінь важливості та необхідності видавництв вищих навчальних закладів надзвичайно суттєва, враховуючи їх специфіку та унікальність (тісний зв'язок з авторами, оперативність, можливість видання незначним тиражем). Саме в університетах та інститутах працюють освічені фахівці-автори, здатні генерувати цікаві і корисні ідеї, ділитися своїми знаннями і досвідом із студентами не лише на лекціях, але і створювати необхідну сучасну навчальну та наукову літературу, яка відображає тенденції часу, відповідає проблематиці вищої школи і відповідній професії.

Необхідність структурної перебудови видавничої справи в галузі навчальної та наукової літератури позначилася внаслідок того, що наукова, навчальна і довідкова книга принципово відрізняються від інших видів книжкової продукції. Для університету важливо, щоб кожен викладач мав можливість оперативно видати власний підручник або посібник – навчальний або методичний, оскільки ці видання активно впливають на якість навчального процесу, сприяють реалізації наукового і педагогіч-

ного потенціалу. Навчальне книговидання, організоване на базі сучасної техніки, – це складна сфера діяльності, що вимагає ухвалення нетривіальних рішень. Специфіка видавництва ВНЗ полягає ще і в тому, що основні тиражі навчально-методичної і наукової літератури мають головного замовника – власну наукову бібліотеку. У результаті вибудовується ланцюжок – автор (викладач ВНЗ) – власне видавництво – власна наукова бібліотека – студент, аспірант і т. д.

Аналіз основних досліджень і публікацій. За останні півтора десятиріччя відбулися кардинальні зміни в українському книговиданні. Вони відбулися на ринку пропозиції книги і ринку попиту на неї, які помітно вплинули на тенденції видавничого ринку і поведінку покупця. У часи незалежності України саме читацькі смаки стали визначальними в поточних і перспективних планах діяльності більшості видавництв. Тоді за читацькими смаками змінювався й характер книжкових магазинів.

На першому місці за накладками і кількістю назв тривалий час домінували книги еротичного та історичного напрямів. Але не менший попит був на заборонені раніше твори М. Костомарова, М. Грушевського, М. Драгоманова, М. Аркаса, І. Огієнка.

Переживши романтичний період національного пробудження і дещо перенаситившись такою «важкою» тематикою, український читач за короткий час спонукав своїми потребами до зміни характеру книжкових розкладок: «правити бал» на них стали твори класиків детективного жанру (А. Крісті, Ж. Сіменон, А. Чейз). Нова хвиля читацького попиту винесла на ринок різноманітну літературу з вивчення іноземних мов, комп'ютерної тематики.

Видавнича програма розробляється не взагалі для всіх, а для конкретного читача. Такого, якого треба знати і за віком, і за освітою, і за статтю, і за політичними чи релігійними переконаннями.

Важливим аспектом є організація діловодства у видавництвах. У наукових працях багатьох учених, таких як В. Н. Боровський, М. І. Васильєва, Я. О. Габинський, Н. С. Костинська, О. Г. Мітюков, М. Г. Мітяєв, Ю. І. Палеха, Г. М. Швецова-Водка та інших висвітлені питання процесу створення та обігу доку-

ментів та їх класифікації в установах, організаціях та на підприємствах. Ці основи організації документообігу та ведення діловодства можна застосувати і в видавництвах.

Формулювання мети. Метою дослідження є вивчення організації діловодства у видавництвах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головне завдання видавництва – забезпечувати видання інститутам, факультетам, кафедрам та іншим підрозділам університетів усіх видів навчально-методичної літератури, інформаційних та організаційно-дидактичних матеріалів. Видавництво виконує роботу з переважним використанням власного обладнання та штату співробітників. Видавництво у своїй роботі співпрацює з усіма підрозділами університету, безпосередньо керуючись діючими нормативно-правовими документами.

Документаційне забезпечення – найважливіше завдання діяльності будь-якої установи, організації, підприємства. Законодавство України регламентує загальні принципи організації документаційного забезпечення діяльності фізичних осіб (громадян) та юридичних осіб. Інформаційно-документаційне обслуговування виступає головною функцією управління, виконання яких вимагає спеціальних професійних знань. Робота будь-якого управлінського апарату, як і взагалі будь-яка робота нині, тримається на засадах наукової організації праці. Кожен процес роботи може бути методично розкладено на свої складові частини, до найпростіших операцій.

Видавничу діяльність в умовах незалежної української держави регламентує низка нормативно-правових документів [1; 2]. Зокрема, Закон України «Про видавничу справу» (1997 р.) визначає загальні засади видавничої справи, регулює порядок організації та провадження видавничої діяльності, розповсюдження видавничої продукції, умови взаємовідносин і функціонування суб'єктів видавничої справи, а також регламентує систему документообігу у видавничій сфері.

Відповідно до Конституції України цей Закон покликаний сприяти національно-культурному розвитку українського народу, громадян України всіх національностей, утвердженню його

духовності та моралі, доступу членів суспільства до загальнолюдських цінностей, захисту прав та інтересів авторів, видавців, виготівників, розповсюджувачів і споживачів видавничої продукції. Відповідно до Закону – видавнича справа – сфера суспільних відносин, що поєднує в собі організаційно-творчу та виробничо-господарську діяльність юридичних і фізичних осіб, зайнятих створенням, виготовленням і розповсюдженням видавничої продукції [3, с. 72].

Складовими частинами видавничої справи є: видавнича діяльність – сукупність організаційних, творчих, виробничих заходів, спрямованих на підготовку і випуск у світ видавничої продукції; виготовлення видавничої продукції – виробничо-технологічний процес відтворення визначеним тиражем видавничого оригіналу поліграфічними чи іншими технічними засобами; розповсюдження видавничої продукції – доведення видавничої продукції до споживача як через торговельну мережу, так і іншими способами [4, с. 125].

Видавнича справа спрямована на: задоволення потреб особи, суспільства, держави у видавничій продукції та отримання прибутку від цього виду діяльності; створення можливостей для самовиявлення громадян як авторів; забезпечення права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань; забезпечення доступу українського суспільства до загальнолюдських цінностей шляхом перекладу державною мовою кращих здобутків світової літератури, науки тощо; налагодження співпраці з іноземними видавництвами, українською діаспорою; укладення відповідних міжнародних угод; здійснення книговидавництва мовами національних меншин в Україні; збільшення кількості видань іноземними мовами, які поширювали б у світі знання про Україну; зміцнення матеріально-технічної бази видавничо-поліграфічного комплексу і мережі розповсюдження видавничої продукції [5, с. 83].

Відносини у сфері видавничої справи регулюються Конституцією України, Законом «Про видавничу справу», Законами України «Про інформацію», «Про авторське право і суміжні права», «Про державну таємницю», «Про підприємництво», «Про підприємства в Україні», іншими законами та нормативно-

правовими актами. Державна політика у видавничій справі визначається Верховною Радою України і ґрунтується на принципах дотримання свободи у видавничій справі, протидії її монополізації, зміцнення матеріально-технічних, організаційних, правових і наукових засад видавничої справи, гарантії соціального і правового захисту її працівників [6, с. 4]. Державна політика у видавничій справі спрямовується на підтримку розвитку національного книговидання, наповнення україномовною книгою ринку, фондів бібліотек, забезпечення потреб навчальних і наукових закладів та організацій необхідними виданнями державною мовою.

Висновки. Для ефективного управління процесом організації й пошуку документів та інформаційних джерел у видавничих установах є доцільним дотримання нормативної бази, яка забезпечує організацію роботи з документом та оптимізує роботу з інформацією в цілому.

Список використаних інформаційних джерел

1. Про видавничу справу [Електронний ресурс] : Закон України від 05.06.1997. № 318/97-ВР. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/318/97-%D0%B2%D1%80/ed20110604>. – Назва з екрана.
2. Про інформацію [Електронний ресурс] : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>. – Назва з екрана.
3. Сучасні видавництва вищих навчальних закладів : матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 23–26 верес. 2014 р.). – Одеса : ОНУ, 2014. – 256 с.
4. Гордієнко К. Діловодство в роботі секретаря: практичний посібник / К. Гордієнко. – 3-є вид., змінене та доп. – Київ : КНТ, 2009. – 304 с.
5. Добродумов П. О. Діловодство і документація : навч.-метод. посіб. / П. О. Добродумов. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. – 209 с.
6. Бондар Ю. Видавнича комунікація: до питання інституалізації / Ю. Бондар // Вісн. Кн. палати. – 2014. – № 10. – С. 3–5.